

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Анна Стоян, 1997 року народження, громадянка України, освіта вища: у 2020 році закінчила Національний університет «Одеська юридична академія», де здобула кваліфікацію: ступінь вищої освіти магістр, спеціальність «Право», працює помічником судді Господарського суду Одеської області, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса від «08» липня 2024 року №1940-10, у складі:

Голови разової	Біли-Тіунової Любові , доктора юридичних наук, професора,
спеціалізованої	завідувача кафедри адміністративного і фінансового права
вченої ради	Національного університету «Одеська юридична академія»;
Рецензентів:	Козачук Діани , кандидата юридичних наук, доцента, доцента
	кафедри адміністративного і фінансового права Національного
	університету «Одеська юридична академія»;
	Фролової Євгенії , кандидата юридичних наук, доцента,
	доцента кафедри адміністративного і фінансового права
	Національного університету «Одеська юридична академія»;
Офіційних	Писаренко Надії , доктора юридичних наук, доцента, доцента
опонентів:	кафедри теорії права та прав людини Закладу вищої освіти
	«Український католицький університет»;
	Соловйової Ольги , кандидата юридичних наук, доцента,
	доцента кафедри адміністративного права Національного
	юридичного університету ім. Ярослава Мудрого,

на засіданні «20» серпня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Анні Стоян на підставі публічного захисту дисертації «Стандарти доказування в адміністративному судочинстві» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – Осадчий Анатолій, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративній науці спеціальних наукових досліджень системи стандартів доказування в адміністративному процесі з урахуванням міжнародного та європейського досвіду.

У межах здійсненого дослідження отримано результати, які мають наукову новизну:

уперше:

доведено, що стандарти доказування мають ціннісно-міфологічну природу та є складовою частиною правової міфологеми, що підтримує 3 правових міфи: міф про справедливе правосуддя, міф про права людини, міф про європейську правову культуру;

надано визначення стандартів доказування в адміністративному процесі як інструменту об'єктивізації розумових (логічних) процесів судді під час оцінки за внутрішнім переконанням достатності усієї сукупності попередньо відібраних доказів відповідно до критеріїв належності, допустимості і достовірності з метою справедливого вирішення публічно-правового спору та уніфікації судової практики;

встановлено причини різного масштабу поширення стандартів доказування у процесуальних галузях права;

виявлено особливості застосування стандартів доказування в адміністративному процесі;

обґрунтовано необхідність запровадження триступеневої системи стандартів доказування: «баланс вірогідностей», «зрозумілі та переконливі докази» та «поза розумним сумнівом» для цілей адміністративного судочинства, а також встановлено основні критерії, випадки та умови їх використання;

удосконалено:

розуміння методології в широкому сенсі як умови отримання якісних знань у сфері стандартів доказування в адміністративному процесі;

теоретичні положення щодо правового міфу та правових цінностей в контексті аналізу аксіологічної природи стандартів доказування;

аргументацію позиції щодо недоцільності використання категорії «істина» у адміністративному процесуальному законодавстві та судовій практиці з огляду на неможливість встановлення вичерпної картини подій та виваженість переходу до концепції вірогідності;

класифікацію країн автентичного походження стандартів доказування в залежності від пануючої системи стандартів доказування разом із виокремленням трьох компонентів, які тісно пов'язані із категорією стандарту доказування: вірогідність «probabilities», корисність «utility» та очікувані помилки «expected errors»;

набули подальшого розвитку:

вимога визначати у мотивувальній частині судового рішення використаного стандарту доказування з метою об'єктивізації внутрішніх оцінювальних процесів судді під час ухвалення рішення та полегшення апеляційного перегляду рішення;

аргументація щодо необхідності розширення дії концепції стандарту доказування у вітчизняній правовій системі та подальше її закріплення на рівні всіх профільних процесуальних кодексів;

положення про зміну передбаченого законодавством обсягу преюдиції із врахуванням можливості застосування стандарту «поза розумним сумнівом» для цілей адміністративного судочинства;

позиція, згідно якої внутрішнє переконання є суб'єктивним уявленням щодо об'єктивної дійсності, яке можна розглядати як процес та як кінцевий результат.

Дисертація виконана українською мовою.

За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами).

Здобувачка має 13 публікацій, 3 з яких опубліковано в наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку, 2 – у зарубіжних наукових виданнях та в 8 тезах доповідей на наукових конференціях і засіданнях «круглих столів»:

1. Стоян А.В. Треступенева градація стандартів доказування в адміністративному процесі. *Форум Права*. 2021. № 66(1). С. 25–36.

2. Стоян А.В. Масштаб імплементації категорії «стандарт доказування» в адміністративне процесуальне право. *Нове українське право*. 2022. № 6(6). С. 168–174.

3. Стоян А.В. Інструменти оцінювання доказів в адміністративному процесі. *Актуальні проблеми правознавства. Збірник наук. праць юрид. фак-ту Західноукраїнського нац. ун-ту*. 2021. № 3(27). С. 90–102.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Біла-Тіунова Любов, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія», зазначила, що дисертантка вклала в роботу багато сил, яка є дуже актуальною, з огляду на трансформаційні зміни, що відбуваються у адміністративному судочинстві. Побажала, щоб дисертантка продовжувала свій науковий шлях, тому що є багато цікавих питань, які обговорювалися під час захисту, і що сама здобувачка казала, що є ще над чим працювати. Голова ради констатувала, що результати дослідження можуть використовуватися не лише в адміністративному процесі, але й в цивільному, господарському, можливо навіть і в кримінальному. Акцентувала, що дослідженням Анна Василівна зробила великий внесок не тільки в адміністративно-правову науку, але й в юридичну науку загалом. Однак, залишилися певні питання, які можуть бути досліджені у наступних наукових доробках. Зазначила, що буде голосувати «за» присудження ступеня доктора філософії.

Козачук Діана, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія», зазначила, що на доктринальному рівні процесуальна наука в своїй більшості зосереджена на поглибленні знань відомих, і досить добре опрацьованих інститутів, вирішуючи при цьому проблему їх осучаснення, адаптування до змінюваних реалій нашого динамічного життя. Вказала, що в цій роботі ми бачимо звернення саме до такої ексклюзивної проблематики, яка, на її переконання, має потенціал стати мейнстрімом вітчизняної теорії доказування. Впровадження категорії «стандарт доказування» в судочинство добре вписується у сучасну тенденцію асиміляції українського і європейського правового простору, особливо враховуючи те, що цей процес відбувається на тлі глобальної цифровізації, яка рано чи пізно змінить традиційні судові процеси. Відтак, стандарт доказування як спроба виведення уніфікованої моделі доказової діяльності, оптимальної для певного типу справ – це погляд у майбутнє, в даному випадку – адміністративного судочинства. Рецензент вказала, що зазначене є беззаперечним проявом актуальності теми дисертаційної роботи і головною заслугою Анни

Василівни - її автора. Акцентувала увагу, що абсолютно підкорена креативністю авторки у погляді на міфологічну сутність доказової діяльності в адміністративному судочинстві, на інші явища.

Висловила слова підтримки Анні Василівні в її наукових розвідках і зі свого боку вказала, що буде голосувати за присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «Право».

Фролова Євгенія, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження виклала у наданій рецензії та оголосила під час виступу, під час дискусії зазначила, що в неї залишилися лише позитивні враження від самої роботи та захисту. Рецензент відмітила високий науковий рівень роботи, підкреслила рівень володіння матеріалом дисертанткою, зазначила, що ті відповіді на зауваження та запитання, які були надані, повністю показують те, що дисертантка впоралася, ретельно підготувалася та надала відповіді на запитання, які виникали, що свідчить про те, що здобувачка орієнтується в темі, використала достатню кількість джерел, що підтверджує рівень компетентності, вказала, що висновки, до яких прийшла здобувачка у процесі дослідження обраної теми, заслуговують на підтримку, можуть бути використані для подальших наукових досліджень, які Анна Василівна буде проводити. Висловила слова підтримки та зазначила, що буде підтримувати дисертантку та вважає, що вона заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Писаренко Надія, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії права та прав людини Закладу вищої освіти «Український католицький університет», критичні зауваження виклала у наданому відгуку на дисертацію та оголосила під час свого виступу, у дискусії вказала, що, на її думку, все чудово – високий рівень роботи, високий рівень підготовки дисертантки, висловила переконання, що оперування тими знаннями, навичками та компетентностями, які складають навчальну складову для отримання ступеня, не менші. Офіційний опонент відмітила актуальність стандартів доказування для всіх судових процесів,

але адміністративне судочинство має свою специфіку. Зокрема, зазначено про баланс стандартів доказування в адміністративному судочинстві, що обумовлює актуальність дослідження Анни Василівни. Офіційний опонент висловила захват від дефініції стандартів доказування, а також підтримала позицію дисертантки щодо необхідності впровадження у адміністративному судочинстві триступеневу градацію стандартів доказування. Цікавими для опонента виявилися критерії відбору належних стандартів доказування, та пов'язування наслідків відбору таких стандартів із результатами розгляду справи. Вважає, що у майбутньому саме Анна Василівна продовжить свої наукові розвідки, побажала всього найкращого на цьому шляху.

Соловйова Ольга, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, критичні зауваження виклала у наданому відгуку на дисертацію та оголосила під час свого виступу. Офіційний опонент наголосила на відсутності сумнівів щодо актуальності теми дослідження, адже окрім іншого, стандарти доказування включаються до процесу оцінки доказів під час розгляду публічно-правових спорів, що сприяє ухваленню справедливого рішення. Вказано, що дисертаційне дослідження характеризується системним та послідовним підходом до дослідження предмету. Відмітила, що належне впровадження стандартів доказування, які були попередньо запозичені, може відбуватися виключно після детального наукового дослідження та адаптацію до національних умов. На думку офіційного опонента, дисертанткою вдало поєднані дослідження наукових джерел та судова практика, а також враховано досвід інших держав, які використовують стандарти доказування більш тривалий час. Відмічено, що наведенні авторкою висновки є цілком обґрунтованими та переконливими, базуються на правильному використанні комплексу загальнонаукових та спеціальних методів дослідження і пізнання, які застосовуються у сучасній правовій доктрині.

Офіційний опонент висловила слова підтримки Анні Василівни в її наукових розвідках і зі свого боку вказала, що буде голосувати за присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «Право».

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Анні Стоян ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої вченої ради

Любов БІЛА-ТІУНОВА